

Analiza pristupačnosti - LIVNO

Izdavač:

Caritas Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Mons. Tomo Knežević

Pripremili:

Šemsija Džeraldini, Zlatko Malić, Suvad Zahirović, Fikret Zuko i Željko Volaš.

1.	Uvod	3
1.1.	Projekt Access	3
1.2.	Analiza pristupačnosti	3
1.3.	Uvod u pristupačnost.....	4
1.4.	Kratki pregled zakonskog okvira u BiH	6
2.	Rezultati analize pristupačnosti	8
2.1.	GRADSKA UPRAVA.....	9
2.2.	LJEKARNIČKA USTANOVA „LI-PHARMA“	10
2.3.	UNICREDIT BANK	11
2.4.	CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB	12
2.5.	OSNOVNA ŠKOLA „IVAN GORAN KOVAČIĆ.....	13
2.6.	HRVATSKA POŠTA D.O.O. MOSTAR – POSLOVNICA LIVNO	14
2.7.	PRODAJNI CENTAR „IVANOVIĆ“ LIVNO	15
2.8.	RESTORAN BACCHUS	16
2.9.	SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA „SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ“	17
2.10.	ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA UPOŠLJAVANJE LIVNO	18
2.11.	GRADSKI PARK I OBJEKTI U SKLOPU PARKA.....	19
2.12.	DOM ZDRAVLJA	20
2.13.	MUP - CIPS	21
3.	Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti	22

“Objavljivanje ovog dokumenta financirano je grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

1. Uvod

1.1. Projekt Access

Caritas Bosne i Hercegovine zahvaljujući potpori Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini realizira projekt Access – *pristupačnost za osobe s invaliditetom*. Radi se o još jednom značajnom projektu koji *Caritas* Bosne i Hercegovine provodi s ciljem unaprjeđenja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Projekt Access stavlja naglasak na pristupačnost, osobito na arhitektonsku pristupačnost, sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Projekt je povezan s nizom strategija i akcijskih planova na domaćoj razini, te s 13. prioritetom Europske komisije u procesu integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

1.2. Analiza pristupačnosti

Analiza pristupačnosti provodit će se u 15 lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, i to: Vogošća, Tuzla, Mostar, Goražde, Travnik, Bihać i Livno (Federacija Bosne i Hercegovine), Bijeljina, Prijedor, Doboj, Trebinje, Foča, Banja Luka i Istočno Sarajevo (Republika Srpska), te Brčko distrikt BiH. Analizom će se obuhvati 10 – 15 javnih objekata i javnih površina na području svake od navedenih zajednica. Planirano je analizirati pristupačnosti u objektima poput: javne uprave (općinske, gradske, kantonalne), objekata ustanova i javnih službi (služba za zapošljavanje, dom zdravlja, centar za socijalni rad, škole i sl.), kulturnih i/ili sportskih objekata (kazalište, knjižnica, kino, dom kulture, sportska dvorana itd.), ugostiteljskih objekata (hotel, motel, restoran i sl.), javnih površina poput šetnice, parka i prometnice i raskrižja.

Iako broj lokalnih zajednica nije dovoljan za općenitu analizu pristupačnosti u cijeloj Bosni i Hercegovini, a također ni broj planiranih objekata u pojedinim lokalnim zajednicama, vjerujemo da će ova analiza pomoći kako bi se javnost bolje upoznala s problemom pristupačnosti. Analiza i cijeli projekt će dati svoj doprinos u izgradnji inkluzivnog i pristupačnog okruženja za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Nadamo se da će rezultati analize pomoći da se još jednom, na argumentirani način, ukaže na problem nepristupačnog okruženja, te da će donositelji odluka, kao i nadležne službe, reagirati sukladno svojim mogućnostima.

1.3. Uvod u pristupačnost

Pristupačnost je jedan od ključnih preduvjeta za uživanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Pitanjima otklanjanja prepreka, nesmetanog kretanju i korištenju otvorenih prostora, te prostora javnih i privatnih zgrada namijenjenih javnosti, počela se posvećivati značajnija pažnja još sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a naročito nakon povećanja broja osoba s invaliditetom čiji je invaliditet bio uzrokovan različitim nezgodama, ratovima i drugim uzrocima.

Zbog isključenosti osoba s invaliditetom koja je uzrokovana arhitektonskim preprekama, osobe s invaliditetom prepoznate su i postale vodeća skupina za zagovaranje kreiranja standarda čijom bi se primjenom osiguralo da javni prostori različitih namjena postanu dostupni i osobama s invaliditetom. Društvo je brzo prepoznalo prednosti primjene univerzalno dizajniranih i izgrađenih javnih prostora za puno veći broj korisnika nego što su to samo osobe s invaliditetom.

Već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvijeni su prvi ISSO međunarodni standardi pristupačnosti koji su nakon toga preuzeti i ugrađeni u zakonsku regulativu velikog broja država svijeta. Zbog brzog napretka tehnologije i ukupnog razvoja društva, standardi pristupačnosti nužno su trebali reviziju i uključivanje napretka u propisivanje normi koje se prilikom projektiranja i građenja moraju poštivati, a kako bi se osigurao nesmetan pristup i korištenje različitih prostora namijenjenih javnosti bez prepreka. Dva su ključna koncepta na kojima počivaju međunarodni standardi pristupačnosti:

- ✓ Koncept zasnovan na „načelima univerzalnog dizajna“, što podrazumijeva takva tehničko-tehnološka i građevinska rješenja koja osiguravaju korištenje bez potrebe za dodatnom prilagodbom ili nekim vidom potpore za najveći mogući broj građana.
- ✓ Koncept zasnovan na dizajnu koji uzima u obzir potrebe pojedinih skupina korisnika i sukladno njima se dizajniraju određena arhitektonska i tehničko-tehnološka rješenja u prostorima javne namjene.

Značaj pristupačnosti prostora, transporta, tehnologija i informacija, te usluga i odgovarajućih pomagala vidljiv je iz same definicije fenomena invaliditeta u preambuli u točki E. i u članku 1., st. 2. u definiciji osoba s invaliditetom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Obje definicije prepoznaju „prepreke“ koje kreira društvo kao ključni razlog za

onemogućavanje punog sudjelovanja i uživanja prava i dostojanstva koja su osobama s invaliditetom kao ljudskim bićima zagarantirana svim međunarodnim pravnim dokumentima kojima se regulira područje ljudskih prava.

Dodatno, članak 9. Konvencije propisuje obveze državama članicama koje trebaju ispuniti kako bi osigurale puno i nesmetano sudjelovanje osoba s invaliditetom u korištenju dobara, informacija i tehnologija, te usluga namijenjenih svim građanima. Pristupačnost je jedno od pitanja koje prožima cijeli sadržaj Konvencije i prepoznata je kao preduvjet za ostvarivanje svih prava osoba s invaliditetom i osiguravanje preduvjeta za jednake mogućnosti i puno sudjelovanje u zajednici.

Nakon pregleda Inicijalnog izvješća o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda koji je Bosna i Hercegovina prezentirala u travnju 2017. godine, Odbor je državi Bosni i Hercegovini preporučio da osigura primjenu Konvencije u području pristupačnosti na način da:

- ✓ (18.) je Odbor zabrinut što ne postoji sveobuhvatna strategija pristupačnosti niti zakoni s efektivnim sankcijama koji bi bili usklađeni na svim razinama, te što je navedeno da većina javnih zgrada i ustanova, s posebnim osvrtom na one koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i/ili, naročito usluge za osobe s invaliditetom, kao i javni prijevoz, nisu pristupačni. Također je zabrinut što se usluge masovnih elektroničkih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom;
- ✓ (19.) Odbor preporuča da Država potpisnica:
 - usvoji sveobuhvatnu strategiju pristupačnosti i akcijski plan s dovoljnim proračunom, učinkovitim mehanizmom za praćenje i mjerilima za uklanjanje prepreka s izvršnim i učinkovitim sankcijama za nepoštivanje.
 - promovira univerzalni dizajn za sve zgrade, javne službe i javni prijevoz,
 - osigura pristupačno informiranje i pristupačne medije, s posebnim osvrtom na elektroničke medije, u skladu s općim komentarom br. 2 (2014) o pristupačnosti (čl. 9.),
 - obrati pažnju na vezu između članka 9. Konvencije i ciljeva 9, 11.2 i 11.7 iz dokumenta *Ciljevi održivog razvoja*.

U dokumentu *Ciljevi održivog razvoja* (SDG) koji je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 2015. godine, u ciljevima koji se odnose na

prepoznavanje potrebe osiguravanja pune uključenosti i sudjelovanja osoba s invaliditetom, naročita se pažnja posvećuje pitanjima pristupačnosti. Ovo je posebno naznačeno u cilju 11 o razvoju dostupnih i održivih zajednica koje uključuju sve i osiguravaju jednake prilike za sve, te u ciljevima 4 o obrazovanju, 6 o pravu na rad i 9 o pravu na dostupnost informacija i novih tehnologija za sve.

Još i prije stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, neke od vodećih država svijeta, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i drugih, usvojile su zakone kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije osoba s invaliditetom, što je prvenstveno osiguralo brzi proces uklanjanja arhitektonskih prepreka za pristup osobama s invaliditetom najvećem broju javnih prostora i zgrada.

Na razini Europske unije, početkom dvadeset i prvog stoljeća usvojene su direktive o pravima putnika s različitim vrstama invaliditeta u željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, a zahvaljujući snažnom zagovaranju organizacija osoba s invaliditetom su u Europskom parlamentu usvojene i direktive o pristupačnosti *web*-stranica javnih tijela osobama s različitim vrstama invaliditeta, kao i Direktiva o pristupačnosti roba i usluga, čime je stvoren pravni okvir za propisivanje obveze državama članicama Unije da prilagode ili usvoje zakonodavstvo koje će u ključnim područjima života primjenjivati standarde arhitektonske, pristupačnosti informacija i tehnologija, te pristupačnosti usluga.

Trenutačno je za područje arhitektonske pristupačnosti na snazi ISSO standard: ISO/TR 22411. Zbog tehnološkog napretka ovi se standardi revidiraju svake četiri godine, a kreirao ih je tim međunarodnih stručnjaka priznatih za područje dizajna u različitim područjima.

1.4. Kratki pregled zakonskog okvira u BiH

Nadležnosti iz područja pristupačnosti u Bosni i Hercegovini podijeljene su između više razina vlasti. Dijelom se pitanja za pristupačnost prometa, te elektroničkih medija i javnih operatora reguliraju na razini Bosne i Hercegovine. Arhitektonska pristupačnost zakonski je regulirana u Federaciji Bosne i Hercegovine na razinama entiteta i kantona, a u Republici Srpskoj na razini entiteta.

Također, u dijelu primjene i nadzora, općine i gradovi imaju djelomičnu nadležnost za pitanja pristupačnosti. Na temelju entitetskih zakona o prostornom uređenju i građenju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike

Srpske, te Brčko distrikta BiH, usvojeni su podzakonski akti kojima se izravno propisuju obvezni standardi pristupačnosti za projektiranje i građenje bez arhitektonskih barijera.

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 2009. godine usvojena *Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe s umanjenim tjelesnim mogućnostima*. U Republici Srpskoj je 2014. godine usvojen *Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata*, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama s invaliditetom.

Za potrebe ovog priručnika i buduće analize pristupačnosti preuzeli smo ključne standarde pojedinih elemenata pristupačnosti iz Uredbe Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi poslužili kao osnova za procjenu poštivanja standarda pristupačnosti prostora koji će se analizirati.

2. Rezultati analize pristupačnosti

Analiza pristupačnosti u Livnu je rađena od prosinca 2022. do 15. veljače 2023. godine. Ukupno je analizirano 13 objekata i to: Centar za socijalnu skrb Livno, Županijski zavod za upošljavanje, Gradska uprava Livno, Dom zdravlja Livno, Ljekarnička ustanova „Li-pharm“, prodajni centar „Ivanović“, Restoran Bacchus, Gradski park i objekti u sklopu parka, Osnovna škola „Ivana Gorana Kovačića“, Srednja strukovna škola „Silvije Strahimira Kranjčevića“, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, UniCredit Bank, Ministarstvo unutarnjih poslova - CIPS, šalter sala.

Analiza je podrazumijevala generalnu pristupačnost osoba s invaliditetom koja se odnosila na popunjavanje obrazaca i fotografiranje objekata uz koje se prilagalo izvješće gdje se opisivala opća pristupačnost i navedeno je što je potrebno pojedinom objektu kako bi bio pristupačniji osobama s invaliditetom. Prije prikupljanja podataka, pojedinim institucijama, javnim objektima dostavljeni su službeni dopisi gdje se navodi sam cilj analize. Osoblje koje je radilo analizu koristilo se Priručnikom za pristupačnost i prošlo je adekvatnu obuku za analizu.

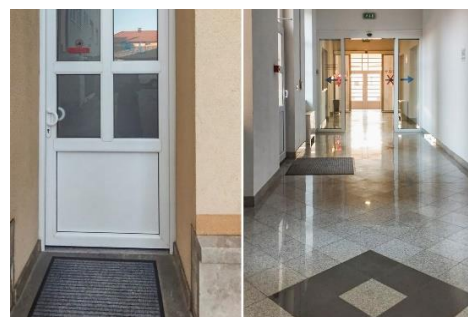
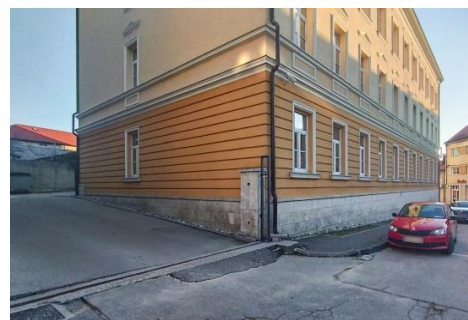
Nakon provedene analize mogu se donijeti određeni zaključci. Grad Livno je relativno prilagođen osobama s invaliditetom, obzirom da je velika razlika pristupačnosti prije deset godina i danas. Na području grada pločnici nisu dovoljno prilagođeni osobama s invaliditetom jer se u određene objekte ne može pristupiti bez barijera. Većina zgrada ranije izgrađenih imaju više stepenica zbog kojih osobe koje koriste invalidska kolica nisu u mogućnosti pristupiti unutrašnjosti objekta. Postavljanjem alternativnog načina ulaska – kosa ravan nije riješen problem iz razloga što se postavljanjem rampe nije vodilo po propisima. U gradu ne postoje zvučni semafori, a pultovi nisu u visini osobama koje koriste invalidska kolica. U velikoj većini starije izgrađenih zgrada nema mogućnosti postavljanje lifta, što osobama s invaliditetom onemogućuje prelazak na više etaže. U gradu nema taktilnih staza za osobe s oštećenjem vida.

Udruga paraplegičara Hercegbosanske županije provodila je različite projekte koje su se odnosile na podizanje svijesti u javnosti. Bitno je, kako u javnom tako i u privatnom sektoru objasniti i približiti potrebe osoba s invaliditetom kako bi olakšali kretanje, ujedno i življenje osoba s invaliditetom.

Analizu i izvještaj uradila: Šemsija Džeraldini

2.1. GRADSKA UPRAVA

Gradska Uprava grada Livna, nalazi se u samom centru grada, s adresom Trg branitelja Livna 1. Sastoji se od prizemlja, dva kata i potkrovlja. Na prizemlju se nalazi „šalter sala“ koja podrazumijeva službe za odnose s javnošću i usluge građana, pravna pomoć, matičarski ured i administracija. Objektu se može pristupiti bez barijera i trotoari su prilagođeni osobama s invaliditetom. Uz zgradu stoji parking, te posebno mjesto označeno za osobe s invaliditetom. Glavni ulaz u zgradu Uprave nije prilagođen osobama s invaliditetom jer do ulaza u prizemlje dijele stepenice. Postoji alternativni ulaz u objekt na stražnjem dijelu zgrade, gdje je ulaz u objekt i hodnike kao i šaltere ravan i bez barijera.. Širina istih ulaznih vrata prelazi 90 cm. Usluge i prostorije unutar prizemlja zgrade pristupačne su osobama s invaliditetom, osoblje je uslužno i pristupačno no pult (osim Službe za imovinsko pravne poslove) nisu prilagođeni visini osobama koje koriste invalidska kolica. Da bi Gradska uprava bila pristupačna u potpunosti osobama s invaliditetom potrebno je napraviti lift, ali i istaknuti oznaku osoba s invaliditetom

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake
- ✓ Napraviti toalet za osobe s invaliditetom
- ✓ Ugraditi dizalo ili alternativni način pristupa katu
- ✓ Napraviti obuku za osoblje o radu s OSI
- ✓ Proširiti parking mjesto po standardima

2.2. LJEKARNIČKA USTANOVA „LI-PHARMA“

Ljekarnička ustanova „Li-pharma“ nalazi se u blizini Gradske uprave i Doma zdravlja Livno, na adresi Trg branitelja 1. Osnovana je 1993. godine. Objekt se nalazi u nizu zgrada (dvokatnica) u prizemlju. Površina objekta ljekarne je oko 60 metara kvadratnih.

Objektu se može pristupiti pješice bez barijera, kolnik je prilagođen osobama s invaliditetom. U blizini se nalazi javni parking grada koji ima naznačeno posebno mjesto za osobe s invaliditetom. U Gradu Livnu ne postoji javni prijevoz, taktilne staze niti zvučni semafori. Ulaz u objekt u cijelosti je prilagođen osobama s invaliditetom na alternativni (improvizirani) način, postavljanjem kose ravni. Ulazna vrata imaju širinu veću od 90 cm i otvaraju se prema unutra. U unutrašnjosti objekta ne postoje barijere – prepreke, no pult na kojem se traže usluge nije prilagođen visini osobe koja koristi invalidska kolica. U ljekarni postoji samo toalet za osoblje.

Usluge unutar ljekarne su pristupačne osobama s invaliditetom, a osoblje je susretljivo i prilagodljivo, no nije prošlo nikakvu vrstu obuke za rad s osobama s invaliditetom. Ljekarnička ustanova „Li-pharma“ je najbliža i najprilagodljivija ljekarna u blizini Doma zdravlja Livno.

Preporuke:

- ✓ Prilagoditi visinu pulta korisnicima.
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Obučiti osoblje za rad s OSI.

2.3. UNICREDIT BANK

Poslovnica UniCredit banke se nalazi na adresi Kralja Tvrtka bb, u prizemlju stambene zgrade. Banka je renovirana i uz tri bankomata, nalaze se tri pristupna mjesta - šaltera. U banci se nalaze uredi za administraciju i prijem stranki. Osobe s invaliditetom, prvenstveno korisnici kolica i teško pokretne osobe ne mogu pristupiti objektu jer se na samom ulazu nalaze stepenice bez alternativnog rješenja. Ispred objekta se nalazi parkiralište s desetak parkirnih mjesta. Parkiralište ima označena mjesta za osobe s invaliditetom, no nisu urađeni prema propisima. Ne postoje taktilne oznake koje vode do objekta, kao ni zvučni semafori. Ulazna vrata imaju širinu veću od 90 cm. Hodnici u objektu su relativno pristupačni, kao i usluge unutar objekta. Zgrada u kojoj se nalazi UniCredit banka ima više etaža, no sama banka smještena je u prizemlju. Pultu u banci se može prići bez prepreka, no visina pulta/šaltera ne odgovara visini naznačenoj u propisima za osobe koje se nalaze u invalidskim kolicima. UniCredit Bank ne posjeduje poseban toalet koji je prilagođen osobama s invaliditetom. Osoblje je susretljivo i spremno pomoći, ali nije educirano o radu s osobama s invaliditetom te bi im edukacija dobro došla.

Preporuke:

- ✓ Omogućiti nesmetan pristup objektu.
- ✓ Postaviti taktilne oznake do i unutar objekta.
- ✓ Propisno označiti parking mjesta.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta korisnicima kolica.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

2.4.CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB

Centar za socijalnu skrb nalazi se u blizini Gradskog parka i Ministarstva unutarnjih poslova. Uredi službi centra se nalaze u prizemlju zgrade, dok se ured psihologa nalazi na prvom katu. Osobe s invaliditetom zgrade ne mogu pristupiti pješice jer im trotoari nisu prilagođeni. Parking se nalazi preko puta zgrade, no nije u skladu sa zakonskim propisima. Ulazak u objekt osobama koji koriste invalidska kolica i teško pokretnim osobama nije moguć zbog stepenica pored kojih nema alternativnog načina za ulazak. Ulazna vrata su šira od 90 cm, a na hodniku se nalazi porta koja nije u visini osobe koja koristi invalidska kolica. Hodnici i uredi su pristupačni, osim ureda psihologa koji se nalazi na prvom katu, a do njega se dolazi samo stepenicama. U objektu ne postoji toalet prilagođen osobama s invaliditetom. Osoblje koje radi u centru za socijalnu skrb je ljubazno i susretljivo, te se informacije i usluge mogu dobiti telefonom ili izlaskom djelatnika/djelatnice iz objekta. U toku su planovi za renovaciju zgrade, a u projektni plan uključen je alternativni prilaz u vidu kose ravni koji će biti izgrađen po zakonskim propisima.

Preporuke:

- ✓ Renovirati objekt po standardima pristupačnosti.
- ✓ Regulacija visine info pulta.
- ✓ Obučiti osoblje za rad s OSI.
- ✓ Obilježiti parking mjesta za OSI.
- ✓ Napraviti toalet za OS.
- ✓ Omogućiti pristup uslugama psihologa.

2.5. OSNOVNA ŠKOLA „IVAN GORAN KOVAČIĆ

Zgrada Osnovne škole smještena je u blizini Sportske dvorane na adresi Župana Želimira 19. Objekt je izgrađen 1963. godine sastoji se od dvije etaže, a uz zgradu je športska dvorana, kotlovnica i spremište. U prizemlju se nalaze učionice, kabineti, športska dvorana, radionica, uredi, arhiv i zbornica. Na katu su također učionice, kabineti, knjižnica i ured pomoćnika ravnatelja. Objektu je moguće pristupiti pješke iako kolnici nisu u potpunosti prilagođeni osobama s invaliditetom. Ispred škole se nalazi javni parking koji je dovoljno širok i pristupačan, ali nije označen. Ne postoje zvučni semafori koji vode do objekta kao ni zvučne/vizualne aplikacije. Ulaz u objekt je ravan, pristupačan, a vrata su zadovoljavajuća. Korisnici kolica i teško pokretne osobe mogu samostalno pristupiti samo prizemlju. Na kat se može doći isključivo stepenicama. Ulazni hodnik je ravan, bez prepreka. U pojedinim kabinetima postoje pragovi koji nisu viši od pet centimetara. Objekt ne posjeduje pult, no „porta“ na ulazu s istom funkcijom je pristupačna i u visini osoba koje koriste invalidska kolica. Osnovna škola „Ivana Gorana Kovačića“ nema posebno izgrađen toalet za osobe s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Omogućiti pristup gornjoj etaži.
- ✓ Prilagoditi kolnike za pristup objektu.
- ✓ Napraviti toalet za OSI.
- ✓ Obilježiti parking mjesto.
- ✓ Ugraditi taktilne trake do objekta i unutar istog.

2.6. HRVATSKA POŠTA D.O.O. MOSTAR – POSLOVNICA LIVNO

Zgrada u kojoj je smještena Hrvatska pošta nalazi se na adresi Kraljice Katarine b.b. Zgrada se nalazi pored Gradske uprave, u prizemlju dvokatnice. Obuhvaća Šalter salu s pet prijemnih mjesta i ureda za administraciju koji se nalaze u pozadini šalter sale. Unutar zgrade, s desne strane, nalazi se poslovnica HT Eronet-a. S obzirom na to da se zgrada nalazi u samom centru grada objektu se može pristupiti pješice bez barijere, no trotoari nisu prilagođeni osobama s invaliditetom. Ispred objekta nalazi se javni parking koji ima naznačeno mjesto za osobe s invaliditetom. Ulaz u objekt je putem stepenica, a postoji i pristupna rampa za korisnike kolica koja je upotrebijiva iako nije u potpunosti urađena po standardima. Širina ulaznih vrata je više od 90 cm. Ulaz u hodnik, kao i šalter sala su bez prepreka. Usluge unutar objekta su pristupačne, osoblje je ljubazno i spremno pomoći, iako nisu obučeni za rad s osobama s invaliditetom. Pultovi/šalteri nisu prilagođeni visini osoba koje koriste kolica, osim šaltera za prijam pošiljke koji je relativno niži i mogu ga koristiti osobe u kolicima. U objektu ne postoji toalet za osobe s invaliditetom, kao ni zvučne ili vizualne aplikacije.

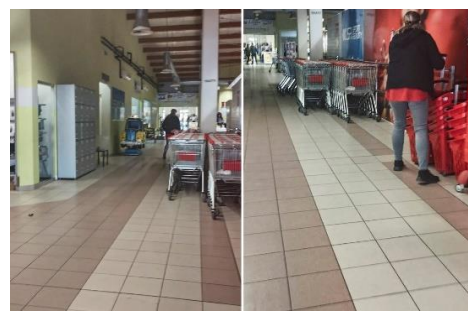
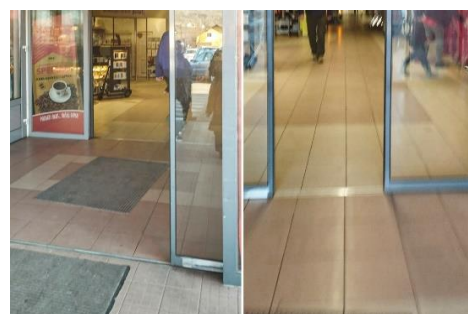

Preporuke:

- ✓ Dodatno prilagoditi pristupnu rampu.
- ✓ Prilagoditi visinu šaltera.
- ✓ Ugraditi taktilne trake, zvučne i svjetlosne obavijesti.
- ✓ Napraviti toalet za OSI.
- ✓ Obučiti osoblje.

2.7. PRODAJNI CENTAR „IVANOVIĆ“ LIVNO

Prodajni centar „Ivanović“ nalazi se u nedavno izgrađenoj zoni Jug, poslovni centar ima površinu od 7000 m². U sklopu centra nalaze se razne trgovine, supermarket, restoran, frizerski salon, ljekarna, pošta itd. Prilaz objektu, kao i sam ulaz su pristupačni za osobe s invaliditetom i nemaju prepreka. Ulazna vrata su elektronska, hodnik je ravan, kao i većina prostorija. Ispred prodajnog centra nalazi se parkiralište koje nema posebno označena mjesta za osobe s invaliditetom. U podzemnoj garaži također se nalazi parkiralište, s označenim mjestima za OSI. Objekt se nalazi na dvije etaže koje su povezane stepenicama i dizalom. Cjelokupni objekt je dostupan osobama s invaliditetom, osim restorana čiji je jedan dio pristupačan, dok je drugi dio stepenicama odvojen od prvog, uključujući i terasu restorana. U prizemlju prodajnog centra nalazi se frizerski salon kojem se može nesmetano može prići. U objektu ne postoje vizualne ili zvučne oznake. U objektu ima posebno izgrađen i prilagođen toalet osobama s invaliditetom. Osoblje je u većini poslovnog centra pristupačno i spremno pomoći, međutim, nisu educirani za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Označiti parking mjesto ispred centra.
- ✓ Omogućiti pristup drugom dijelu restorana.
- ✓ Ugraditi taktilne trake, vizualne i zvučne oznake.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

2.8.RESTORAN BACCHUS

Restoran „Bacchus“ nalazi se u sklopu poslovno-trgovačkog centra u Gradu Livnu, na adresi Splitska bb, preko puta autobusnog kolodvora. Ulaz u objekt „Forum“, u kojem se nalazi analizirani restoran, je relativno pristupačan osobama s invaliditetom. Na svakom ulazu, pored stepenica, postoji kosa ravan, koja je na jednom od ulaza strma, a na drugom pristupačna za korisnike kolica. Unutar poslovno-trgovačkog objekta „Forum“ nalaze se trgovine, caffe bar, pizzeria, frizerski salon, mini market, foto studio, restoran i dr. Objekt se sastoji od prizemlja i jedne etaže do koje vode stepenice, no može se doći i dizalom. Rezultati provedene analize pokazuju da Restoran „Bacchus“ nije dovoljno pristupačan za osobe s invaliditetom. Pored kose ravni koja je previše strma i nije urađena prema propisima, unutrašnjost je također nepristupačna. Iako se restoran nalazi u prizemlju, prostor se sastoji iz nekoliko nivoa povezanih jednim ili više stepenica, što onemogućava kretanje osobama koje koriste kolica i teško pokretnim osobama, dok znatno otežava snalaženje slijepim i slabovidnim osobama. U objektu ne postoji zvučna niti vizualna aplikacija. Restoran nema toalet prilagođen osobama s invaliditetom, ali zgrada centra u kojoj se restoran nalazi ima.

Preporuke:

- ✓ Rekonstruirati neupotrebljivu postojeću kosu ravan ili izgraditi novu.
- ✓ Omogućiti nesmetan pristup svim nivoima u restoranu.

2.9. SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA „SILVIJE STRAHIMIR KRAJČEVIĆ“

Srednja strukovna škola „Silvije Strahimira Kranjčevića“ se nalazi u blizini centra grada. Škola se nalazi u jednoj od najstarijih zgrada u Livnu. Škola se sastoji od prizemlja, prvog kata i potkrovlja. Ispred škole su dva pomoćna objekta za praksu učenika i igralište. Objektu se može pristupiti pješice, bez barijera. Parking koji se nalazi ispred objekta nije prilagođen osobama s invaliditetom. Ulaz u objekt ima kosu ravan koja nije urađena prema propisima. Hodnici imaju manje pragove koji nisu smetnja pri kretanju. Objekt se nalazi na više etaža do kojih korisnik kolica i teško pokretna osoba ne može doći. Škola nema toalet prilagođen osobama s invaliditetom. Sporedna zgrada ima dvije etaže, ulaz i kretanja prostorijama na prvom katu je nesmetana za OSI, dok se na drugi kat penje isključivo stepenicama. Druga pomoćna zgrada, u kojoj se nalaze radionice i kuhinja/kantina imaju ravan pod i moguća je nesmetana kretanja prostorijama. Športska dvorana je pristupačna alternativnim rješenjima. Sjedišta nisu prilagođena, nema zvučne niti vizualne aplikacije, kao ni sadržaja za osobe s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Rekonstruirati kose ravni.
- ✓ Osigurati pristupačan toalet.
- ✓ Omogućiti pristup svim katovima.
- ✓ Prilagoditi sjedišta u dvorani.
- ✓ Ugraditi taktilne trake, zvučne i vizualne oznake.

2.10. ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA UPOŠLJAVANJE LIVNO

Županijski zavod za upošljavanje Livno je smješten u blizini centra grada, u sklopu stambene zgrade. Zgrada se sastoji od četiri kata, a u prizemlju iste nalaze se uredi Županijskog zavoda za upošljavanje. Rezultati provedene analize pokazuju da se objektu u kojem se nalazi Zavod za upošljavanje ne može pristupiti pješice bez barijera jer trotoari nisu prilagođeni osobama s invaliditetom. Ispred zgrade nema obilježenih parking mjesta za osobe s invaliditetom. Ulazna vrata objekta su šira od 90 cm, ali stepenice onemogućavaju prilaz ulaznim vratima korisnicima kolica i teško pokretnim osobama. Ne postoji kosa ravan niti neki drugi alternativni način kako bi osobe s invaliditetom mogle nesmetano pristupiti unutrašnjosti objekta. Kretanja po hodniku i uredima osobama s invaliditetom omogućena je bez većih prepreka, jer su pragovi manji od 5 cm. Osobe s invaliditetom koje ne mogu ući u zgradu, pomoć u ostvarivanju svojih prava mogu dobiti od Zavoda preko ljubaznog i susretljivog uposlenika koji izađe iz objekta zgrade, ili eventualno telefonskim putem. Osoblje nije prošlo nikakvu obuku, te bi je bilo dobro organizirati.

Preporuke:

- ✓ Omogućiti pristup objektu.
- ✓ Visinu pulta prilagoditi korisnicima kolica.
- ✓ Napraviti toalet pristupačan za OSI.
- ✓ Obučiti dio osoblja o radu s OSI.
- ✓ Obilježiti parking mjesto za OSI.

2.11. GRADSKI PARK I OBJEKTI U SKLOPU PARKA

U sklopu Gradskog parka nalaze se: Kino dvorana, Radio Livno, Biblioteka, Narodno sveučilište i dr. U blizini parka i objekta ne postoji parking. Ulaz u sam park, kao i cijela šetnica prilagođeni su osobama s invaliditetom. U parku nema postavljenih taktilnih traka, kao ni javnog toaleta. Kretanje po parku je moguće, a mobilijar je prilagođen osobama s invaliditetom. Izgrađena je kosa ravan za pristup objektu. Do objekta se može doći pješice bez barijera. Nema taktilnih traka koje vode do objekta. Ulaz u objekt je pristupačan i nema prepreka za korisnike kolica. Ulaskom u objekt, s lijeve strane se nalazi pult koji nije prilagođen visini korisnika kolica. U objektu ne postoji dizalo niti alternativni način koji vodi do druge etaže, osim stepenica. U prizemlju se nalazi kino dvorana koja je prilagođena osobama s invaliditetom, ali ne postoji mogućnost dolaska na binu. U kulturnom centru sjedišta nisu prilagođena osobama s invaliditetom, nema posebno predviđenih sjedišta ni prostora za osobe s invaliditetom. Ne postoji zvučna ili vizualna obavještenja, kao ni taktilna traka. U objektu nema toaleta koji je pristupačan za osobe s invaliditetom. Osoblje u objektu je ljubazno, ali nema puno iskustva u radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Osigurati parking prostor za OSI.
- ✓ Riješiti pitanje ulaza u objekt.
- ✓ Prilagoditi unutrašnjost u skladu s mogućnostima.

2.12. DOM ZDRAVLJA

Objektu se ne može pristupiti pješke bez barijera jer trotoari nisu dovoljno prilagođeni osobama s invaliditetom.

Dom zdravlja posjeduje i parking koji ima ucrtanu oznaku za osobe s invaliditetom ali nije prilagođen (Dovoljno širok) po propisu. Ulaz u objekt je pristupačan i vrata su širine veće od 90 centimetara, hodnik je ravan a pult nije u visini osobe koja koristi invalidska kolica. Ulaz s desne strane nije prilagođen osobama s invaliditetom, ima dvije stepenice, a nalaze se ambulate za pregled pacijenata. Navedeni ulaz je „pomoćni objekt“ uz glavnu zgradu Doma zdravlja.

Nedavno je ugrađen lift, osobe s invaliditetom su sudjelovali u realizaciji projekta „Gradnja lifta“ koji vodi na drugi kat gdje se nalaze usluge stomatologije i kat koji vodi za centar za mentalno zdravlje. Pragovi unutra objekta su niži od 5 cm, a usluge su relativno pristupačne. Osoblje u domu zdravlja je uslužno i dostupno za osobe s invaliditetom. U Domu zdravlja postoji posebno prilagođen WC za osobe s invaliditetom, otključan i osposobljen.

Osoblje je prošlo obuku za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake
- ✓ Napraviti kosu ravan za pomoćne objekte.
- ✓ Proširiti parking mjesta za OSI.

2.13. MUP - CIPS

Objektu se ne može pristupiti pješice bez barijera jer trotoari nisu prilagođeni osobama s invaliditetom. U blizini zgrade MUP-a Kantona 10 nalazi se parking koji nije prilagođen osobama s invaliditetom. Pristupačni put koji vodi do objekta nije prilagođen te se na putu nalaze određene prepreke. Ulaz u objekt je stepenicama, no postoji alternativni način kosa ravan koji je prilagođen osobama s invaliditetom, ulazna vrata su klizna i šira su od 90 centimetara te je ulazak OSI nesmetan. S lijeve strane zgrade nalazi se šalter sala u kojem nema pragova. Hodnici su ravni bez barijera i dovoljne širine u kojem se OSI mogu nesmetano kretati. U hodniku na prizemlju nalazi se pult koji nije u visini osoba koje koriste invalidska kolica. Zgrada Ministarstva unutarnjih poslova Kantona 10 se nalazi na tri etaže, koje su povezane samo stepenicama, nema lifta niti alternativnog načina koji bi omogućilo osobama koje koriste invalidskim kolica da samostalno i nesmetano pristupe drugim etažama. U sklopu objekta ne postoji prilagođeni toalet za osobe s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Omogućiti prilazak objektu, prilagoditi trotoare, ukloniti barijere, ugraditi taktilne trake.
- ✓ Riješiti problem parkiranje za OSI.
- ✓ Omogućiti prilaz etažama.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

3. Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti

(Molimo pažljivo analizirati i popuniti sve elemente upitnika. U koloni procjena stavljate oznaku da ili ne, a u komentar ispod upisujete specifične stavke za svaki objekt).

Naziv objekta:
Točna adresa:
Vrsta objekta i njegova svrha:

Rb.	Kategorija	Opis	Procjena
ZAJEDNIČKI ELEMENTI ZA SVE OBJEKTE			
1.	Prilaz do objekta	Može li se objektu pristupiti pješice bez barijera?	
		Jesu li trotoari prilagođeni za kretanje OSI?	
		Postoji li javni parking ili namjenski parking u blizini objekta od kojeg se može lako doći do objekta?	
		Postoji li parking mjesto za OSI koje je propisne veličine i obilježeno za OSI?	
		Postoji li pristupačan javni prijevoz koji vodi do objekta, s pristupačnom stanicom?	
		Postoji li taktilna oznaka koja vodi do objekta?	
		Postoje li zvučni semafori u blizini objekta?	
		Postoji li neprekinut pristupačan put kretanja od dolazne tačke do objekta?	
2.	Ulaz u objekt	Je li ulaz u objekt ravan ili postoji li alternativni način ulaska (kosa ravan, lift ili podizna platforma)?	
		Jesu li ulazna vrata šira od 90 cm, elektronska ili se otvaraju se prema unutra?	
		Je li ulazni hodnik bez prepreka i omogućava li kretanje korisnicima invalidskih kolica?	
3.	Unutrašnjost objekta	Jesu li hodnici ravni, bez barijera i dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica?	

		Jesu li usluge/prostorije unutar objekta pristupačne za OSI (uredi, šalteri, službe, i sl.)?	
		Ako se radi o objektu na više etaža je li svaka etaža pristupačna (postoji lift, kosa ravan ili podizna platforma koja vodi do gornje etaže)?	
		Jesu li pragovi manji od 5 cm ili ih nema nikako?	
4.	Prijemni pult, recepcija, šalter i sl.	Može li se prići pultu bez prepreka?	
		Je li pult podešen na visini za korisnike invalidskih kolica?	
		Postoji li pult za osobe oštećenog sluha i vida?	
5.	Lift (ako postoji)	Je li lift dovoljne veličine da u njega može ući osoba u kolicima i asistent?	
		Ima li lift oznake na Brajevom pismu?	
		Ima li lift zvučnu / govornu signalizaciju?	
6.	Toalet	Postoji li toalet za OSI koji je vidno označen?	
		Koristi li se toalet za OSI, je li otključan (ili postoje upute gdje dobiti ključ)?	
		Je li toalet prilagođen za OSI (veličina, školjka, držači i sl.)?	
		Postoji li vizualna i taktilna uputa za toalet?	
7.	Osoblje	Je li osoblje susretljivo i spremno pomoći OSI?	
		Postoji li način komunikacije osoblja i osoba s oštećenim sluhom / govorom?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije u objektu?	
		Je li osoblje prošlo obuku za rad s OSI?	
SPECIFIČNI ELEMENTI ZA POJEDINE OBJEKTE			
8.	Ugostiteljski objekti (restoran, kafić i sl.)	Može li se kretati između stolova s kolicima ili štapom?	
		Jesu li stolovi prilagođeni za OSI (visina i fleksibilnost)?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija?	
9.	Hoteli, moteli, prenoćišta	Može li se nesmetano prići svim dijelovima hotela (recepcija, restoran, dvorana, wellness i sl.)	

		Postoje li pristupačne sobe za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne oznake – aplikacije?	
10	Kulturni ili sportski centri	Postoji li sadržaj koji je prilagođen za OSI?	
		Postoje li prilagođena sjedišta za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije, oznake?	
11	Javne šetnice, trgovi, parkovi i sl.	Je li javni prostor pristupačan za kretanje OSI?	
		Je li postavljeni mobilijar pristupačan za OSI?	
		Postoji li taktilna traka?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija, oznake?	
		Postoji li javni toalet pristupačan za OSI?	

Završni komentar za objekt (upisati sve ostale elemente koji su važni za analizu pristupačnosti).